

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 318 75 45
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 318 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer
DIS96002435

Datum
24 september 1996

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 56/96)

1. Hierbij doe ik u toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalig Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
-1-

Bezoekadres
Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer
(070) 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. 015g6002435

d.d. 24 september 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

56/96

(Afgesloten 241200 SEP 1996)

Conclusie/voorzicht

Naar verwachting zal de partij van president Izetbegovic het politieke toneel in zowel Bosnië-Herzegovina als de Moslim/Kroatische Federatie domineren na de verkiezingen van 14 september jl. Slechts een coalitie van alle andere partijen, zowel de etnisch-nationalistische als de gezamenlijk-Bosnische, zal daartegen een geloofwaardig tegenwicht kunnen bieden. Overigens zijn er aanwijzingen dat Izetbegovic toenadering heeft gezocht tot de SBiH van ex-premier Silajdzic.

De positie van de oppositie in de RS is over het algemeen sterker dan die in de Moslim/Kroatische Federatie.

Bosnië-Herzegovina

Voorlopige uitslagen verkiezingen

Uit OVSE-kanalen zijn voorlopige resultaten ontvangen van de verkiezingen in Bosnië-Herzegovina van 14 september jl. Hoewel de resultaten van een aantal gemeentes nog ontbreken, kunnen uit deze gegevens toch enkele (voorlopige) conclusies worden getrokken. Zo hebben de belangrijkste Kroatische en Moslim-kandidaten voor het Bosnische presidium, Zubak en Izetbegovic, ruim 80% van de stemmen in hun bevolkingsgroep behaald. De Servische kandidaat, Krajisnik, heeft daarentegen slechts 68% van de stemmen verworven. Bijna 1/3 van de Bosnisch-Servische kiesgerechtigden heeft zijn stem uitgebracht op een coalitie van oppositie-partijen, waarin onder meer de zuster-organisatie van de Servische regeringspartij SPS is vertegenwoordigd. Hieruit kan worden opgemaakt dat de pogingen van de Servische president en SPS-leider Milosevic om de steun voor de voormalige Bosnisch-Servische president Karadzic en diens partij SDS ten ondergraven, slechts beperkt succes hebben gehad. Zij hebben echter wél tot gevolg gehad dat Krajisnik een minder groot aantal stemmen heeft behaald dan Izetbegovic (698.891 tegen 724.733), waardoor laatstgenoemde de eerste voorzitter van het presidium zal worden. Opvallend is verder dat de Bosnische ex-premier Silajdzic 14% van de Moslim-stemmen voor het presidium heeft verkregen, terwijl zijn partij SBiH in de parlementsverkiezingen minder dan 10% heeft verworven.

Voor het Huis van Afgevaardigden (=parlement) van Bosnië-Herzegovina heeft de SDA, de partij van Izetbegovic, 54% van de stemmen in de Moslim/Kroatische Federatie (MKF) verworven. Opmerkelijk is dat zij zelfs 18% van de stemmen in het Servische deel heeft gekregen. Waarschijnlijk betreft het hier Moslims die gebruik hebben gemaakt van hun recht om voor hun voormalige, nu "Servische", woonplaats hun stem uit te brengen. Daardoor zal de SDA naar verwachting een dominante positie innemen in het algemeen-Bosnische parlement, al is niet zeker dat zij een 2/3 meerderheid van de zetels zal behalen. Eenzelfde beeld tekent zich af voor het Huis van Afgevaardigden, de "Tweede Kamer" van het parlement van de MKF. In beide gevallen geldt dat slechts door samenwerking van alle overige partijen, zowel de etnisch-nationalistische als de gezamenlijk-Bosnische, een geloofwaardige oppositie tegen de SDA kan worden gevoerd. Dat laatste is, gezien de grote verschillen tussen die partijen, onwaarschijnlijk. Zeker indien wordt aangenomen dat de Bosnisch-Kroatische partij HDZ deel zal gaan uitmaken van de Federatie-regering, zal voor de oppositie naar verwachting slechts een marginale rol zijn weggelegd.

Voor het presidentschap van de Bosnisch-Servische republiek (RS), dat, in tegenstelling tot het presidium van de Moslim/Kroatische Federatie, wél direct gekozen wordt, heeft de SDS-kandidaat en huidig waarnemend president Plavsic 65% van de stemmen behaald. In deze verkiezingen was de oppositie minder

[REDACTED]

succesvol: de belangrijkste tegenkandidaat heeft slechts 17% van de stemmen behaald. Ook heeft de SDS het merendeel van de zetels in het RS-parlement verworven. Desondanks heeft de oppositie bij laatstgenoemde verkiezingen, vermoedelijk onder invloed van de verdeeldheid tussen de SDS en Milosevic c.s., toch nog een relatief groot aantal stemmen behaald. Opvallend is dat ook hier de SDA nog 7% van de stemmen heeft weten te verwerven. Opmerkelijk is verder nog dat in deze verkiezingen, zoals alle andere in de RS, de "Partij voor Servische Eenheid" (SSJ) van de voormalige militieleider Arkan ondanks een luidruchtige campagne slechts 1% van de stemmen heeft weten te vergaren. Daaruit kan worden opgemaakt dat vrijwel alle kiezers deze SSJ té radicaal/isolationistisch achten.

Inmiddels zijn ook de uitslagen bekend van de kantonale verkiezingen in de MKF. Met name de resultaten van de "gemengde" (Moslim/Kroatische) kantons is vermeldenswaard. In het kanton centraal-Bosnië hebben de SDA en de Bosnisch-Kroatische HDZ ongeveer evenveel stemmen behaald. Dit kanton zal derhalve door een coalitie moeten worden bestuurd. De kiezers in het kanton Orasje aan de noordelijke grensrivier Sava hebben vrijwel allen op de HDZ gestemd. Daardoor zullen de Kroaten in dat gebied hun aanspraak op de vorming van "eigen" gemeentes met nog meer nadruk naar voren kunnen brengen. Ook behouden de Kroaten daardoor invloed op de besluitvorming ten aanzien van de Posavina-corridor, waarvan de westelijke uitgang wordt gedomineerd door Orasje.

Problemen kunnen ontstaan in het Neretva-kanton in het zuiden van het land, waarin onder meer Mostar is gelegen. Daar heeft de HDZ 62% van de stemmen behaald en de SDA 30%. In de praktijk zou dit kanton derhalve naar verwachting door de Bosnische Kroaten moeten worden bestuurd. Dit kan echter complicaties tot gevolg hebben, omdat bij de onderhandelingen over de vorming van het kanton is overeengekomen dat het kanton en de stad Mostar niet door een bestuurder van dezelfde etnische achtergrond zullen worden geleid. Hoewel de gemeenteraadsverkiezingen in Mostar zijn gewonnen door de SDA heeft de stad een Kroatische burgemeester. In de huidige omstandigheden zullen de Kroaten daarom hetzij het burgemeestersambt van Mostar, hetzij het bestuur van het Neretva-kanton moeten opgeven. Naar verwachting zullen zij voor laatstgenoemde optie kiezen, omdat zij (tenminste) het westelijke deel van Mostar beschouwen als hoofdstad van de door hen gedomineerde gebieden en willen voorkomen dat de Moslims daar invloed verwerven. Hoewel zijn ook (grote delen van) het Neretva-kanton onder controle willen houden, zullen zij er vermoedelijk op rekenen dat de bestuurder van dit kanton minder invloed zal hebben dan de burgemeester van Mostar.

Vermeldenswaard is verder dat in het Una-Sana kanton (west-Bosnië) de SDA $\frac{3}{4}$ van het aantal stemmen heeft weten te verwerven. De partij van het voormalige presidiumlid Abdic heeft daar 13% behaald. Dit wijst erop dat de populariteit van Abdic als gevolg van zijn opstand tegen het Bosnische regeringsbewind en zijn nauwe samenwerking met de Kroaten in vergelijking met de voorgaande verkiezingen in 1991 aanzienlijk is afgenomen, al zal de tegenwerking van SDA-zijde tijdens de jongste verkiezingscampagne ook een rol hebben gespeeld.

Afspraak Silajdzic met Izetbegovic

Er zijn aanwijzingen dat Silajdzic reeds vóór de verkiezingen een afspraak heeft gemaakt met Izetbegovic. Silajdzic zou hebben toegezegd de laatste weken voor de verkiezingen nauwelijks meer campagne te voeren. In ruil zou Izetbegovic hebben beloofd zijn positie in het presidium na zijn aftreden aan Silajdzic af te staan. Dit aftreden zou uiterlijk in 1998 plaatsvinden. Silajdzic is in januari 1996 uit de SDA getreden omdat hij van mening was dat het beleid van Izetbegovic uitsluitend de belangen van de Bosnische Moslims ten koste van de inter-etnische samenwerking behartigde. Om die reden had Silajdzic de SBiH opgericht. Er waren sindsdien herhaaldelijk geruchten dat er slechts sprake was van een optische breuk. Het verbale en fysieke geweld van aanhangers van de SDA gedurende de verkiezingscampagne tegen Silajdzic wijst er echter op dat er wel degelijk sprake was van politieke tegenstellingen tussen beiden. Bovengenoemde afspraak tussen Silajdzic en Izetbegovic houdt naar alle waarschijnlijkheid verband met de vrees van de Bosnische president dat de Moslim-stemmen verdeeld zouden worden tussen SDA en SBiH, waardoor Krajisnik het voorzitterschap van het Bosnische presidium zou verwerven. Overigens is zeer wel denkbaar dat Izetbegovic op afzienbare termijn inderdaad zijn positie zal afstaan aan een jongere kandidaat, zoals Silajdzic. Desondanks zou het opmerkelijk zijn als Izetbegovic om zich van mederwerking van de SBiH te verzekeren de voorkeur geeft aan Silajdzic boven een kandidaat van zijn eigen partij.

Aanhoudende spanningen rond Gorazde

[REDACTED]

Er blijft sprake van intimidaties tussen Serviërs en Moslims in de omgeving van de oostelijke Moslim-enclave Gorazde. Vrachtwagens die over Servisch gebied voorraden aanvoeren, worden aldaar met stenen bekogeld. Onlangs werd een ambulance die een verkeersslachtoffer vervoerde, aangehouden en beboet wegens snelheidsovertreding. Ook de nutsvoorzieningen in de enclave blijven een probleem. Drinkwater, dat van Servisch gebied moet komen, wordt reeds jaren niet geleverd. Onlangs is een overeenkomst gesloten voor de aanvoer van stroom naar Gorazde, maar de leveranties daarvan werden reeds na één dag weer onderbroken.

In "Dayton" is bepaald dat Gorazde door een snelweg met Sarajevo zal worden verbonden, maar in de praktijk zijn hiervoor nog nauwelijks werkzaamheden verricht. Aan- en afvoer voor de stad dient derhalve via Servisch grondgebied plaats te vinden. Hoewel de Servische aanval op de enclave in april 1995 door ingrijpen van de NAVO werd afgebroken, is de Servische ambitie om Gorazde onder controle te krijgen vermoedelijk nog steeds aanwezig. Eén van de belangrijkste overwegingen daarbij is het feit dat de wegen van het zuidoostelijk deel van de RS naar het overige deel van dat land en het aangrenzende Joegoslavië via Gorazde lopen. Tegen die achtergrond is het Servische optreden er vermoedelijk vooral op gericht het moreel van de bewoners van Gorazde te ondermijnen. Er waren in het verleden reeds aanwijzingen dat velen van hen er de voorkeur aan geven de stad te verlaten. De lokale en nationale Moslim-overheden zullen zich hiertegen sterk verzetten.

JOEGOSLAVIË

Bildt bijna neergeschoten

In de Joegoslavische pers is gemeld dat de Hoge Vertegenwoordiger van de VN, Bildt, vorige week bijna neergeschoten is toen hij per helikopter vanuit Bosnië-Herzegovina op weg was naar de Servische president Milosevic. Daarbij zou hij geen gebruik hebben gemaakt van bestaande toegangscorridors, maar in de omgeving van Zvornik het Joegoslavische luchtruim zijn binnengegaan. Voorgenomen operaties tegen het vliegtuig van Bildt werden volgens de betreffende meldingen stopgezet na ingrijpen van de voormalige UNPROFOR-bevelhebber Briquemont, die toevallig in Belgrado aanwezig was.

Met deze melding willen de Joegoslavische autoriteiten kennelijk onderstrepen dat zij bereid zijn iedere schending van het Joegoslavische luchtruim tegen te gaan, ook wanneer die afkomstig is uit Bosnisch-Servisch gebied (waar Zvornik ligt). Tevens willen zij blijk geven van een positieve opstelling ten aanzien van Bildt en Briquemont, en daarmee ten aanzien van de VN in het bijzonder. Tenslotte kan de publikatie worden gezien als een verkapte waarschuwing aan het adres van Bildt (en andere internationale functionarissen) om zich stipt aan de met de Servische autoriteiten overeengekomen afspraken te houden.